

VISAGINO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL PROJEKTO „VISAGINO MIESTO KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMAS,
EKOLOGINĖS BŪKLĖS GERINIMAS IR ŽELDYNŲ TVARKYMAS (KŪRIMAS)
GAMTINIO KARKASO TERITORIJOSE“ VISUOMENĖS DALYVAVIMO
KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIME PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2017 m. spalio __ d. Nr. TS-____
Visaginas

Visagino savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-12 „Dėl Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“, 3 priedo 5.4 papunkčiu ir atsižvelgdama į 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.5.1-APVA-R-019 priemonės „Kraštovaizdžio apsauga“ projektų finansavimo sąlygų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. D1-209 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.5.1-APVA-R-019 priemonės „Kraštovaizdžio apsauga“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“, n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti projekto „Visagino miesto kraštovaizdžio formavimas, ekologinės būklės gerinimas ir želdynų tvarkymas (kūrimas) gamtinio karkaso teritorijose“ visuomenės dalyvavimo kraštovaizdžio formavime programą (pridedama).

Savivaldybės merė

Dalia Štraupaitė

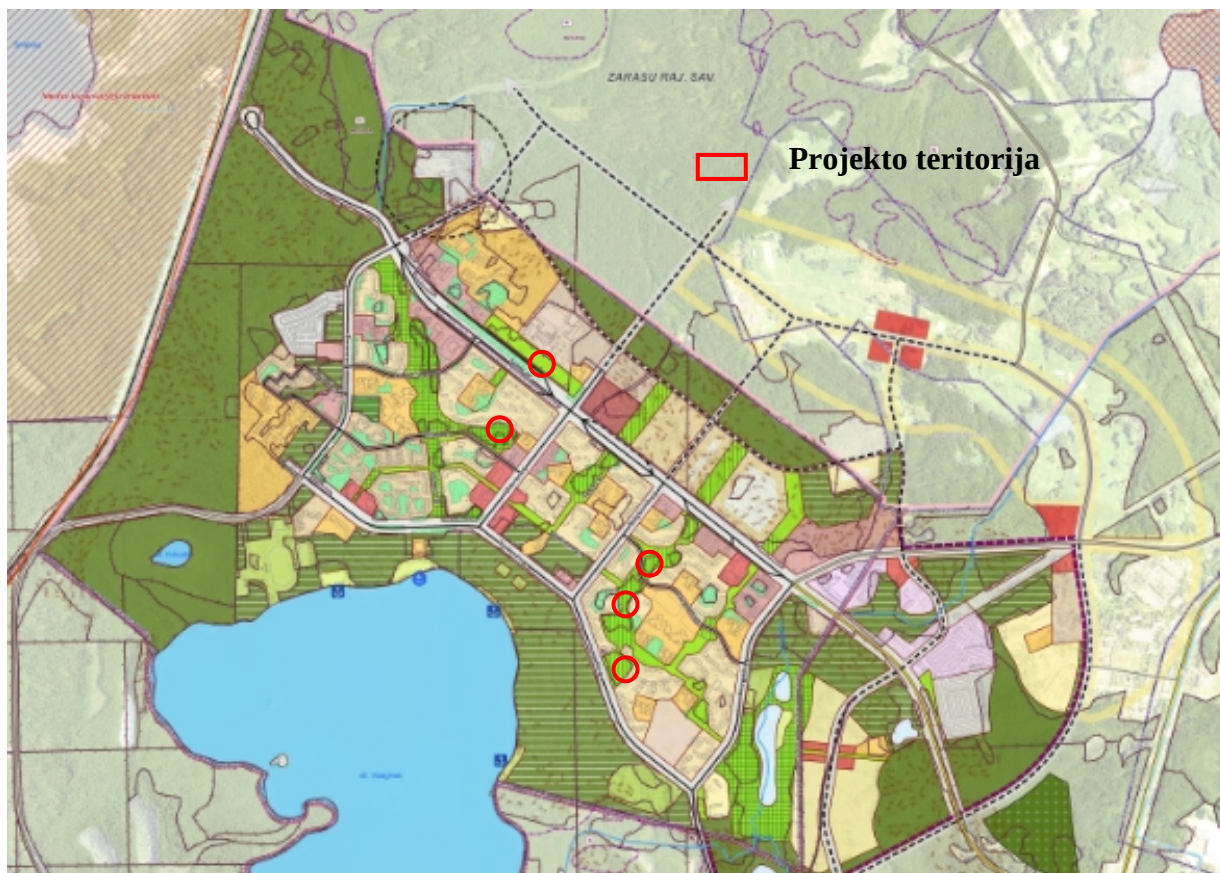
**PROJEKTO „VISAGINO MIESTO KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO,
EKOLOGINĖS BŪKLĖS GERINIMO IR ŽELDYNŲ TVARKYMO (KŪRIMO) GAMTINIO
KARKASO TERITORIJOSE PROJEKTAS“ VISUOMENĖS DALYVAVIMO
KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIME PROGRAMA**

Visagino savivaldybės administracija planuoja pasinaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų teikiama parama pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.5.1-APVA-R-019 priemonę „Kraštovaizdžio apsauga“ remiamą veiklą „Kraštovaizdžio formavimas ir ekologinės būklės gerinimas gamtinio karkaso teritorijose“ ir įgyvendinti Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projektą.

Bendras priemonės „Kraštovaizdžio apsauga“ tikslas – pagerinti įvairaus lygmens kraštovaizdžio arealų (teritorijų) būklę, didinant kraštovaizdžio planavimo kokybę, stiprinant ir palaikant kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, atkuriant pažeistas teritorijas, didinant kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą.

Projekto tikslas – numatyti konkrečias Visagino miesto Visagino gatvės ir kitų želdinių teritorijų kraštovaizdžio formavimo priemones, kurios padėtų išsaugoti vietovės kraštovaizdį, gerinti vietovės ekologinę būklę, užtikrintų kraštovaizdžio formavimo socialines, ekonomines ir ekologines funkcijas, išryškinti ir atkurti teritorijoje esančias gamtines ir kultūrinės vertybes.

**I SKYRIUS
BENDRA INFORMACIJA APIE PLANUOJAMĄ TVARKYTI TERITORIJĄ**

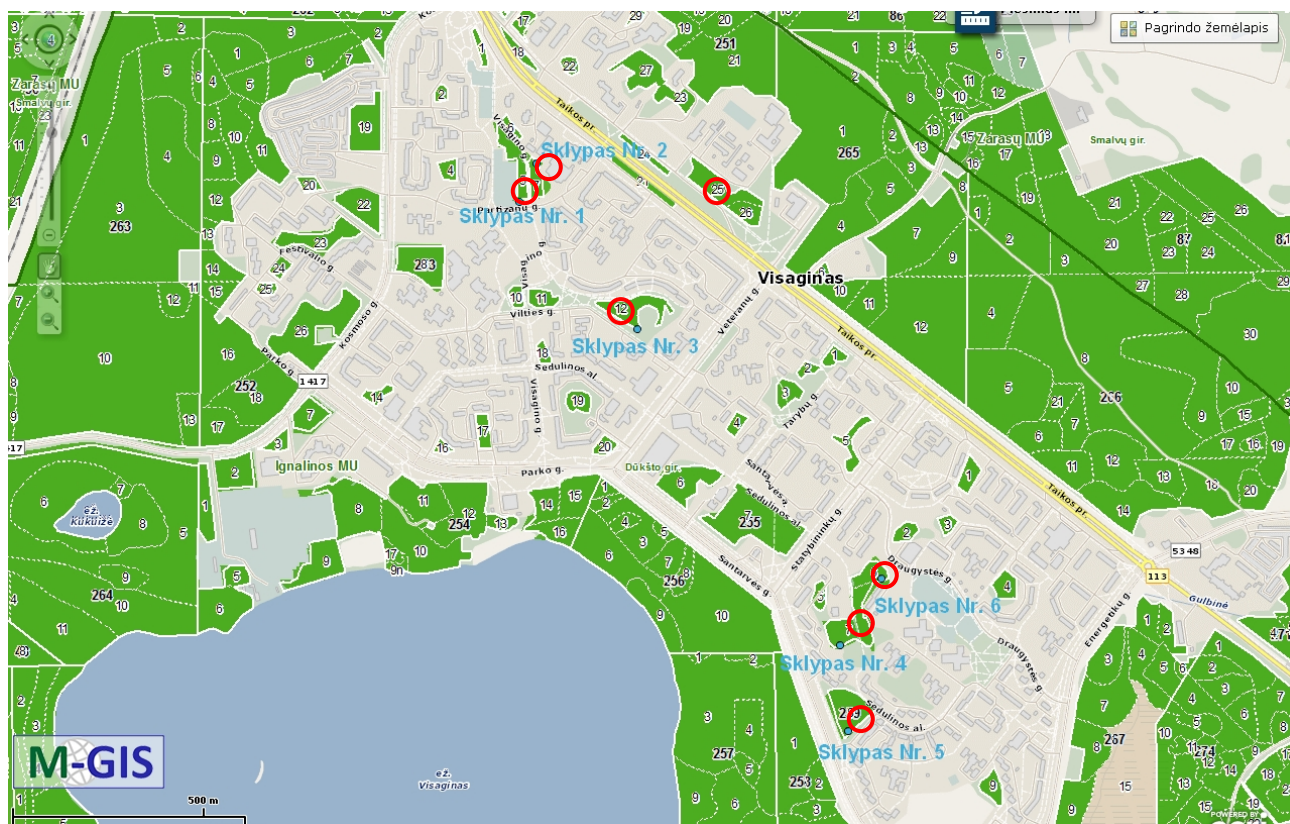
Visagino miesto bendrojo plano ištrauka

Projekto planuojama teritorija – Visagino miesto Visagino gatvė ir kiti miesto želdinių plotai (pagal schemas).

Visagino miesto bendrajame plane, patvirtintame 2011 m. vasario 17 d. Visagino savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-14, planuojamos teritorijos išskirtos kaip atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų teritorijos.

Visagino gatvė yra Visagino miesto I mikrorajone ir kerta jį šiaurės rytu – pietvakariu kryptimi. Tai yra svarbus miesto urbanistinio audinio elementas, jungiantis gyvenamuosius rajonus tarpusavyje ir su Visagino ežero pakrante. Visagino gatvę į tris segmentus dalija ją kertančios Partizanų ir Vilties gatvės. Pagal Visagino miesto bendrojo plano sprendinius Visagino gatvė tai žaliųjų plotų sistemos dalis – žaliaji jungtis. Miesto teritorijoje suplanuotos žaliosios jungtis tai mažiausiai išvystyta žaliųjų plotų sistemos grandis, todėl taip svarbu skirti reikiamą dėmesį žaliųjų jungčių kūrimui.

Be Visagino gatvės planuojama teritorija sudaro dar 7 žemės sklypai. Šiuo metu vyksta valstybinės reikšmės miškų schemos rengimo ir miško žemės sklypų patenkančių pagal miesto bendrojo plano sprendinius į atskirųjų želdynų teritoriją, pavertimo kitomis naudmenomis procedūros.

Planuojama teritorija patenka į Tarptautinės svarbos Baltijos ežeruotojo kalvyno geoeologinės takoskyros ruožą, kuris tęsiasi per visą savivaldybės teritoriją (iš vakarų į šiaurės rytus) ir į kurią patenka didžioji savivaldybės ploto dalis (93,3%). Tai viena iš svarbiausių tarptautinės svarbos geologinė takoskyra gamtinio karkaso sudedamųjų dalių ne tik savivaldybės, bet ir visos šalies mastu.

Įvertinant gamtinio karkaso teritorijų potencialą projekto teritorijai nustatyta gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptis T2 – *palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas*.

Planuojama teritorija įeina į pažeistas gamtinio karkaso teritorijas, todėl vienas iš svarbiausių uždavinių šioje teritorijoje yra pilnavertės žaliųjų plotų sistemos suformavimas ir tolimesnis vystymas,

kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų grąžinimas ir gausinimas bei kitų priemonių, padedančių gerinti aplinkos kokybę, tenkinant visuomenės sveikos gyvensenos poreikius, palaikant teritorijos ekologinį stabilumą taikymas.

II SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projekto rengimo tikslas - numatyti konkrečias Visagino miesto Visagino gatvės ir kitų želdinių teritorijų kraštovaizdžio formavimo priemones, kurios didintų ekologinę vietovių vertę ir kokybę, padėtų išryškinti jų funkcionalumą ir vertybes, užtikrintų kraštovaizdžio formavimo socialines, ekonomines ir ekologines funkcijas.

Projekto uždaviniai:

- didinti kraštovaizdžio natūralumą, gerinti jo ekologinę būklę ir planavimo kokybę;
- gerinti kraštovaizdžio vertybių būklę (atskirų kraštovaizdžio elementų atkūrimas ir reprezentacija, kraštovaizdžio dakančių elementų naikinimas, reljefo atstatymas ir tvarkymas, panoramų, perspektyvų atvėrimas, estetinės vietovės būklės gerinimas);
- didinti kraštovaizdžio estetinį potencialą (išryškinti, eksponuoti būdingąsias vertingas vietovės kraštovaizdžio savybės, atskirus objektus, gerinti estetinę vietovės būklę);
- pagerinti rūšių išlikimo sąlygas (retų rūšių, vietinės augalijos ir gyvūnijos saugojimas, invazinių rūšių naikinimas, kraštovaizdžio elementų, svarbių konkrečių rūšių migracijai, suformavimas ir atnaujinimas, esamų želdynų, želdinių grupių tvarkymas, želdinių sveikumo išsaugojimas);
- mažinti kraštovaizdžio fragmentaciją (sudaryti sąlygas gamtinio karkaso struktūros vientisumo palaikymui; želdynų kūrimas, esamų želdynų tvarkymas, želdinių grupių, juostų įveisimas).

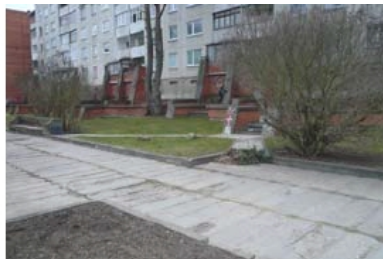
Numatomi konkretūs tvarkymo darbai:

1. Visagino gatvės teritorijoje (atkarpa nuo Parko g. iki Vilties g.):

1.1. Želdinių pertvarkymas – menkaverčių ir invazinių rūšių naikinimas, vertingų želdinių rūšių sodinimas, daugiamečių gėlynų, alpinariumų, vejų įrengimas.

1.2. Želdinių sanitarinės būklės gerinimo, augmenijos genėjimo ir medžių gyvybingumo palaikymo darbai, siekiant pagerinti estetinę ir ekologinę vietovės būklę.

1.3. Prie daugiabučio namo Visagino g. 5 dalies sienučių demontavimas ir vietos pritaikymas senjorų reikmėms. Teritorija apsodinama medžiais ir krūmais, kad apsaugotų nuo triukšmo, sukurtų ramesnę, privatesnę aplinką vyresnio amžiaus žmonėms.

1.4. Reljefo formavimo ir terasinių suolų iš vejos įrengimo darbai.

1.5. Esamų atraminių sienelių tarp daugiabučių namų Sedulinos al. 11 ir 14 apželdinimas.

1.6. Mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių statyba, rekonstravimas, remontas (pagal poreikį).

1.7. Visuomenės informavimo skatinimas (informacinių stendų, rodyklių įrengimas).

2. Visagino gatvės teritorijoje (atkarpa nuo Vilties g. iki Partizanų g.):

2.1. Želdinių pertvarkymas – menkaverčių ir invazinių rūšių naikinimas. Biologinės įvairovės išsaugojimas. Krūmų ir medžių rūšių sodinimas (parenkant medžių ir krūmų rūšis, augančias šioje aplinkoje natūraliai, lapočius). Daugiamečių gėlynų, alpinariumų, vejų įrengimas.

2.2. Želdinių sanitarinės būklės gerinimo (sausų, pažeistų medžių kirtimas), augmenijos genėjimo ir medžių gyvybingumo palaikymo darbai, siekiant pagerinti estetinę ir ekologinę vietovės būklę.

2.3. Reljefo atstatymas, formavimas, šlaito tvirtinimas, erozijos pažeistų teritorijų tvarkymo natūraliomis, gamtinėmis priemonėmis darbai.

2.4. Laiptų (konstrukcijų) ir pėsčiųjų takų rekonstravimas juos darant siauresnius.

2.5. Paviršinio (požeminio) vandens surinkimo ir nuvedimo darbai (pagal poreikį).

2.6. Mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių statyba, rekonstravimas, remontas (pagal poreikį).

2.7. Visuomenės informavimo skatinimas (informacinių stendų, rodyklių įrengimas).

3. Visagino gatvės teritorijoje (atkarpa nuo Partizanų g. iki Taikos pr. ir Kosmoso g. sankryžos):

3.1. Želdinių pertvarkymas – menkaverčių ir invazinių rūšių naikinimas. Biologinės įvairovės išsaugojimas. Krūmų ir medžių rūšių sodinimas (parenkant medžių ir krūmų rūšis, augančias šioje aplinkoje natūraliai, lapočius). Daugiamečių gėlynų, alpinariumų, vejų įrengimas.

3.1. Želdinių sanitarinės būklės gerinimo (sausų, pažeistų medžių kirtimas), augmenijos genėjimo ir medžių gyvybingumo palaikymo darbai, siekiant pagerinti estetinę ir ekologinę vietovės būklę.

3.2. Renatūralizacijos darbai: nereikalingos asfalto dangos buvusiose sporto aikštelėse demontavimas, surūdijusių atitvarų ir tvorų demontavimas, surūdijusių vaikų žaidimų aikštelių ir kitų formų demontavimas ir žaliųjų plotų (tame tarpe poilsio vejų) įrengimas jų vietoje.

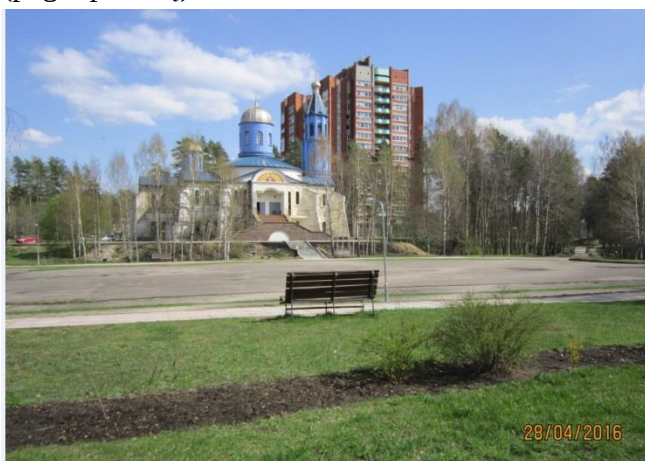
3.3. Paviršinio (požeminio) vandens surinkimo ir nuvedimo darbai (pagal poreikį).

3.4. Reljefo atstatymas, formavimas, šlaito tvirtinimas, erozijos pažeistų teritorijų tvarkymo natūraliomis, gamtinėmis priemonėmis darbai (pagal poreikį).

3.5. Mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių statyba, rekonstravimas, remontas (pagal poreikį).

3.6. Visuomenės informavimo skatinimas (informacinių stendų, rodyklių įrengimas).

3.7. Senų, nereikalingų dangų neėmimas, gristų takų rekonstravimas juos darant siauresnius (pagal poreikį).

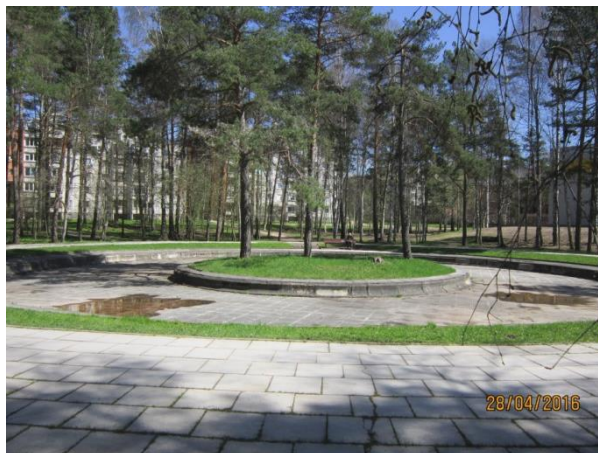
4. Kituose Visagino miesto želdinių teritorijose:

4.1. Želdinių pertvarkymas – menkaverčių ir invazinių rūšių naikinimas, vertingų želdinių rūšių sodinimas, daugiamečių gėlynų, alpinariumų, vejų įrengimas.

4.1. Želdinių sanitarinės būklės gerinimo, augmenijos genėjimo ir medžių gyvybingumo palaikymo darbai, siekiant pagerinti estetinę ir ekologinę vietovės būklę.

4.2. Reljefo atstatymas, formavimas, erozijos pažeistų teritorijų tvarkymo natūraliomis, gamtinėmis priemonėmis darbai (pagal poreikį).

4.3. Mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių statyba, rekonstravimas, remontas (pagal poreikį).

4.4. Sutankinto grunto dangos takų įrengimas ir senų, nereikalingų dangų neėmimas, gristų takų rekonstravimas juos darant siauresnius (pagal poreikį).

4.5. Visuomenės informavimo skatinimas (informacinių stendų, rodyklių įrengimas).

III SKYRIUS KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO REIKALAVIMAI

Įgyvendinant šiuos uždavinius, Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projekto rengimo metu numatoma:

1. Esamos būklės analizės stadijoje projekto rengėjas atlieka:

1.1. *teritorijos naudojimo reglamento ir planavimo dokumentų sprendinių analizę*: nurodomas žemės naudojimo būdas, apsaugos statusas, planavimo dokumentais, teisės aktais teritorijai nustatyti veiklos plėtojimo reikalavimai ir apribojimai (specialiosios sąlygos); aprašomas ir įvertinamas bendras kraštovaizdžio pobūdis ir jo būklė pagal Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano sprendinius ir

kitus dokumentus (kai juose atlikta kraštovaizdžio morfologijos analizė): nurodomas gamtinis kraštovaizdžio pobūdis, kraštovaizdžio pobūdis pagal sukultūrinimo laipsnį (antopogenizacijos tipą), kraštovaizdžio naudojimo pobūdis, vizualinės struktūros tipas ir kt., pateikiamos atitinkamų brėžinių įkarpos;

1.2. *bendrojo kraštovaizdžio pobūdžio analizė*: lauko ir duomenų tyrimų būdu išsiaiškinti kraštovaizdžio struktūrą, jo erdvinio išsidėstymo dėsningumus, funkcionavimo bei dinamikos ypatumus, identifikuoti ir kartografuoti vietovės kraštovaizdžio gamtinio pamato komponentus (reljefą, dirvožemį, hidrografinį tinklą, augaliją, gyvūniją);

1.3. *teritorijos gamtinio karkaso analizė*: įvertinamas jo geoekologinis potencialas (patikimo, riboto, silpno, pažeisto, stipriai pažeisto), aprašomas vietovės kontekstas rajono gamtinio karkaso struktūroje, apibūdinama teritorijos svarba ekologiniame tinkle (yra tinkamos sąlygos retų, saugomų ar regionui būdingų rūšių veisimuisi, kokių rūšių veisimosi plotai randami, migracijos kelias, poilsio teritorijos, apibūdinamos teritorijos funkcijos, nulemtos teritorijos padėties (apsauginė, klimato stabilizavimo, biofiltracinė, nuotėkio stabilizavimo ir kitos funkcijos), įvertinama teritorijos ekologinė būklė pagal pažeidžiamumo ir stabilumo, retumo, natūralumo ir tipikumo, įvairovės, dydžio ir fragmentiškumo kriterijus (jų vertinimo rekomendacija apteikta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakyme Nr. D1-645 „Dėl reikalavimų gamtotvarkos plano turiniui aprašo patvirtinimo“); atliekama biologinės įvairovės analizė ir tyrimai - aprašoma vietovės biologinė įvairovė: vietinės rūšys, natūralios buveinės, giraitės, seni medžiai, medžiai su uoksais; atliekama didesnių nei 0,5 kub. m riedulių, šaltinių, griovų, atodangų, kitų natūralių tėkmių, apžvalgos vietų, regyklų (panoramų), paukščių stebėjimo vietų, urvinių žvėrių kolonijų, kultinių religinių vietų inventorizacija; atliekama invazinių rūšių analizė ir tyrimai, pateikiamos radimvietės, jų naikinimo priemonės. Jei teritorijoje esama saugomų rūšių ar yra tinkamos sąlygos joms atsirasti, apibūdinami jų ekologiniai poreikiai, nurodomos priemonės, kurios galėtų pagerinti šių rūšių išlikimo sąlygas. Atliekama želdinių inventorizacija ir jų būklės įvertinimas (kartu su gatvės želdiniais, jei vietovė kerta ar ribojasi su gatvėmis) pagal Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisykles (pateikiama želdynų ir želdinių inventorizavimo kortelė, trumpa želdyno charakteristika);

1.4. *vizualinių kraštovaizdžio savybių analizė*: apibūdinamas kraštovaizdžio apžvelgiamumas (vertikaliosios ir horizontaliosios erdvinės sąskaidos išraiška), įvardijamos vertingosios estetinės kraštovaizdžio savybės, identifikuojamos ir aprašomos vietovėje esančios regyklos, jų padėtis svarbiausių objektų atžvilgiu, teritorijos gretimybės, atliekama kraštovaizdžio vizualinių vertybių fotofiksacija;

1.5. *urbanistinės struktūros analizė*: įvertinamas teritorijos užstatymas, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros objektai, aprašomi teritorijoje esantys statiniai, jų paskirtis, galimas pritaikymas;

1.6. *teritorijos socialinių ir ekonominių aspektų analizė*: įvertinamos teritorijoje vykdomos ir skatintinos veiklos, darančios teigiamą įtaką teritorijos būklei; įvertinamos teritorijos naudojimo švietimo reikmėms, gamtosauginio švietimo, šios veiklos poveikis teritorijai; identifikuojamos vietovę reikšmingai lemiančios veiklos, jų poveikis teritorijai (intensyvumas, pažeidžiamos teritorijos plotas, kokie objektai pažeidžiami ir pan.), poreikis jas nutraukti ar apriboti, nurodomos kitos teritorijoje pasireiškiančios gamtosauginės problemos;

1.7. *esamos būklės analizės svarbiausios tyrimų išvados grafiškai pavaizduojamos* ant ne senesnio kaip 3 metų topografinio plano (M 1:500-2000). Topografinis planas turi būti tikslinamas kraštovaizdžio tvarkymo projekto rengimo metu, jei yra naujų objektų, kurie gali turėti įtakos sprendinių parinkimui. Esamos būklės brėžinyje nurodoma: reljefas, hidrografija ir hidrotechnika, augalija, gyvūnija, žemės dangos, pastatai ir jų elementai, urbanizuotos teritorijos, lietaus nuotakynas ir drenažas, bendrosios komunikacijos;

1.8. *Kraštovaizdžio tvarkymo projekto esamos būklės analizės ataskaita raštu suderinama su projektą derinančiomis institucijomis.*

2. Koncepcijos rengimo ir jos viešo pristatymo visuomenei stadijoje projekto rengėjas: parengia eskizinį projektą, išreiškiantį pagrindines kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių idėjas. Grafiškai pavaizduoja pasiūlymų sprendinius, pjūvius per charakteringiausius vietovės taškus, parengia vizualizacijas, projektinius sprendinius pagrindžiančius tekstinius aprašymus. Parengiami brėžiniai M 1:2000, M 1:1000, M 1:500.

3. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių konkretizavimo stadijoje projekto rengėjas atlieka:

3.1. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių konkretizavimo stadijoje parengiami kraštovaizdžio tvarkymo projekto tekstiniai ir grafiniai sprendiniai, parengiama projekto įgyvendinimo sąmata ir techninės specifikacijos, sutvarkytos teritorijos priežiūros (eksploatacijos) aprašas. Projekte nurodoma: tvarkomos teritorijos pavadinimas, adresas, ribos, plotas; besiribojantys keliai, gatvės, šaligatviai, įrengti takai, stovėjimo aikštelės ir jų dangos; natūralių ekosistemų funkcionavimui palikti, išsaugoti ar atkurti plotai (natūralios ar pusiau natūralios teritorijos, saugomos rūšys, jų augavietės, didesnio kaip 20 cm skersmens medžiai, kitos natūralios dangos), šalinami želdiniai, naikinamos, pertvarkomos ir naujai įrengiamos žemės dangos (natūralios ir dirbtinės), mažosios architektūros statiniai (suolai, šiukšliadėžės, informaciniai standai ir kt.), apžvalgos taškai, apšvietimo, lietaus vandens surinkimo, nuvedimo, filtraciją į gruntą didinantys sprendiniai; reljefo formavimo, šlaitų tvirtinimo sprendiniai; kiti tvarkomai teritorijai aktualūs erdviniai objektai). Teritorijose planuojamų statyti, rekonstruoti, remontuoti ar griauti nesudėtingų statinių (takų, aikštelių, kitų inžinerinių statinių) projektai – yra sudėtinė kraštovaizdžio tvarkymo projekto dalis. Jie rengiami, derinami, viešinami, tvirtinami vadovaujantis Statybos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose statybos techniniuose reglamentuose nustatyta tvarka.

3.2. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto tekstinius sprendinius sudaro aiškinamasis raštas, paaiškinantis grafinius sprendinius, ir sutvarkytos teritorijos priežiūros (eksploatacijos) aprašas, procedūrų dokumentai ir priedai. Aprašomi sprendiniai turi būti pagrįsti žiniomis apie teritoriją, įvertinantys ekologinius poreikius ir reikalavimus, stiprinantys estetinę potencialą, ekonomiškai racionalūs, atspindintys vietovės svarbą urbanizuotos teritorijos erdvinėje struktūroje, suformuluojami pasiūlymai, sudarantys sąlygas visuomenei pažinti ir geriau suprasti vietovės gamtinę ir kultūrinę vertę, naudoti teritoriją gamtosauginio švietimo, gamtos ir kultūros paveldo propagavimui.

3.3. Sutvarkytos teritorijos priežiūros (eksploatacijos) apraše numatomi veiksmai ir priemonės, reikalingos nuolatinei teritorijos priežiūrai užtikrinti ir rezultatų ilgaamžiškumui palaikyti, numatomi ir įvertinami bendruomenių įtraukimo į šį procesą būdai ir galimybės. Aprašo turinyje nurodoma: želdinių priežiūros specifika ir ypatumai (šienavimas, genėjimas, atsodinimas, tręšimas, laistymas ir kt.), statinių ir įrenginių priežiūros specifika (atnaujinimas, dažymas ir kt.), minimalios teritorijos priežiūrai reikalingos lėšos, trumpai aptariama teritorijos priežiūra esant ekstremalioms gamtinėms situacijoms, aptariami kiti individualūs teritorijos kasdienės priežiūros ir stebėsenos (monitoringo) poreikiai.

3.4. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto grafinius sprendinius sudaro:

3.4.1. Esamos situacijos planas (M 1:1000);

3.4.2. Pagrindinis kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių brėžinys M 1:500. Jame pateikiama informacija, leidžianti suvokti galutinį sutvarkytos teritorijos vaizdą. Jame tekstu ir grafinais elementais nurodoma:

- tvarkomos teritorijos pavadinimas, adresas, ribos, plotas;
- natūralių ekosistemų funkcionavimui palikti, išsaugoti ar atkurti plotai (augalų masyvai, juostos, pavieniai augalai, natūralios dangos, vandens telkiniai);
- lietaus vandens surinkimo ir nuvedimo, hidrologinio režimo atkūrimo, lietaus vandens antrinio panaudojimo sprendimai;

- reljefo formavimo, šlaitų tvirtinimo sprendiniai (aprašomos siūlomos taikyti priemonės nuo erozijos, nuoplovos ir kt.);
- esamos, naikinamos, pertvarkomos ir naujai įrengiamos žemės dangos (natūralios ir dirbtinės);
- esamos, naikinamos, pertvarkomos ir naujai įrengiamos urbanizuotos teritorijos (atraminės sienutės, urbanizuotų teritorijų elementai);
- paliekami, šalinami, naujai įveisiami želdiniai;
- įkarpoje pavaizduojama, kaip teritorija jungiasi su tvarkomos teritorijos gretimybėje esančiais želdiniais, želdynais, takų sistemomis ir pan.;
- besiribojantys keliai, gatvės, šaligatviai, takai, stovėjimo aikštelės ir jų dangos;
- kiti tvarkomai teritorijai aktualūs erdviniai objektai;

3.4.3. Teritorijos reljefo (sklypo aukščių) planas (M 1:1000). Jame nurodoma: reljefas, reljefo elementai (horizontalės, izobatos, reljefo nulinis lygis), esami ir projektuojami aukščiai, nuolydžiai ir lygiai, tvirtinami šlaitai, lietaus vandens nuvedimas, atraminės sienelės, laiptai, esami ir projektuojami takai, jų dangos, privažiavimai, charakteringi reljefo taškai ir kiti elementai. Aprašant reljefo formavimo sprendinius, turi būti paaiškinama, kaip sprendiniai dera su pamatiniu kraštovaizdžio gamtiniu pobūdžiu ir gretimomis teritorijomis, kiek numatoma nukasti, užpilti grunto (kubiniais metrais), kokios numatomos priemonės nuo erozijos, nuoplovos, paaiškinami vandens surinkimo ir nuvedimo sprendiniai;

3.4.4. Želdinių planas (M 1:500, M 1:1000). Plane sutartiniais ženklais nurodomi paliekami ir šalinami želdiniai, išskirtiniai, vertingi (dendrologiniu, istoriniu, asociatyviniu ar kitais požiūriais) želdiniai, perkeliami, persodinami ir naujai sodinami želdiniai, nurodoma, kur atstatomas natūralus augalinis dirvožemio sluoksnis, pateikiama želdinių suvestinė lentelė, kurioje nurodomos želdinių charakteristikos (būklė, aukštis, plotis ir kt.) ir reikalingos želdinių tvarkymo priemonės;

3.4.5. Suvestinis sklypo (inžinerinių tinklų) planas (M 1:500). Plane nurodomos inžinerinių tinklų trasos, skirtingų dangų plotai ir charakteristikos, aikštelių, laiptų, atraminių sienelių pjūviai ir kitos charakteringos detalės. Esant sudėtingoms sąlygoms - skersiniai profiliai su tinklų išdėstymo schema, sutartiniai ženklai, kiti duomenys.

3.4.6. Teritorijose planuojamų statyti, rekonstruoti, remontuoti ar griauti nesudėtingų statinių (takų, aikštelių, kitų inžinerinių statinių) brėžiniai (projektai). Jie rengiami, derinami, viešinami, tvirtinami vadovaujantis Statybos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose statybos techniniuose reglamentuose nustatyta tvarka.

3.4.7. Teritorijų vizualizacijos (pagal poreikį).

3.4.8. Kiti brėžiniai ir schemas, reikalingi visiems sprendimų rezultatams, parengtiems sprendinių konkretizavimo stadijoje, grafiškai pateikti (pagal poreikį).

4. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių derinimo ir viešinimo stadijoje projekto rengėjas organizuoja:

4.1. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių derinimą raštu su Visagino savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo, Aplinkos tvarkymo ir Vietinio ūkio ir statybos skyriais, regiono Aplinkos apsaugos departamentu, želdynų teritorijas eksploatuojančia įmone, Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacija, inžinerinius tinklus eksploatuojančiomis įmonėmis.

2.4. Suderinto kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių viešinimą Savivaldybės administracijos tinklalapyje ir patalpose;

2.5. Viešą pristatymą visuomenei po ne mažiau kaip 10 kalendorinių dienų nuo kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendinių viešo paskelbimo Savivaldybės administracijos tinklalapyje, patalpose. Viešame pristatyme visuomenei turi dalyvauti projektą derinusių institucijų atstovai;

2.6. Ir kitas visuomenės įtraukimo ir informavimo veiklas, numatytas Visuomenės dalyvavimo kraštovaizdžio formavime programoje.

5. Kraštovaizdžio tvarkymo projekto tvirtinimo stadijoje:

5.1. Suderintas, viešai pristatytas visuomenei kraštovaizdžio tvarkymo projektas patvirtinamas Savivaldybės tarybos teisės aktu;

5.2. Patvirtintą kraštovaizdžio tvarkymo projektą sudaro šie dokumentai:

5.2.1. duomenys apie kraštovaizdžio tvarkymo projekto rengimo organizatorių ir rengėją;

5.2.2. esamos būklės analizės išvadinis brėžinys ir jo aprašymas;

5.2.3. grafiniai sprendiniai;

5.2.4. gauti pritarimai (kraštovaizdžio tvarkymo projekto sprendiniams) iš derinančiųjų institucijų;

5.2.5. viešo svarstymo ataskaita;

5.2.6. projekto įgyvendinimo sąmata ir techninė specifikacija;

5.2.7. sutvarkytos teritorijos priežiūros (eksploatacijos) aprašas;

5.2.8. kiti dokumentai.

5. Užbaigus kiekvieną projekto rengimo etapo stadiją, turi būti gautas užsakovo (jo įgalioto asmens) pritarimas.

6. Užsakovui Projekto rengėjas pateikia 5 (penkis) - parengto, suderinto ir patvirtinto projekto dokumentacijos egzempliorius - spausdintine (1 originalas ir 4 kopijos) bei skaitmenine forma (aiškinamasis planas Microsoft Office Word ir Adobe Reader programomis), brėžiniai perduodami Auto CAD, ArcView 9.2 ir Adobe Reader 7.0 programomis). Skaitmenine forma pateikiami projekto (aiškinamojo rašto, brėžinių, procedūrų dokumentų ir priedų) elektroniniai dokumentai, pasirašyti elektroniniais parašais. Visos projekto (aiškinamojo rašto, brėžinių, procedūrų dokumentų ir priedų) dalis turi būti įrašytos į elektroninę laikmeną (pvz., kompaktinį diską) laikantis STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. statybos užbaigimas. statybos sustabdymas. savavališkos statybos padarinių šalinimas. statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ ir STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ reikalavimų.

Projekto originalo ir kopijų visi lapai turi būti sunumeruoti (sunumeruotų lapų skaičius turi atitikti faktiškam lapų skaičiui). Originalo egzempliorius turi būti susiūtas ir paskutinio lapo antroje pusėje patvirtintas vykdytojo parašu bei anspaudu. Brėžinių masteliai gali būti koreguojami pasirašant sutartį.

Grafiškai vaizduojant topografinių erdvinių duomenų rinkinius, vadovaujamosi Valstybinės geodezijos ir kartografijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2000 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 45 „Dėl techninių reikalavimų reglamento GKTR 2.11.03:2014 „Topografinių erdvinių objektų rinkinys ir topografinių erdvinių objektų sutartiniai ženklai“ patvirtinimo“. Sprendinių spalviniai ir grafiniai žymėjimai paaiškinami lentelėse.

7. Įvertinami kiti specialieji reikalavimai kraštovaizdžio formavimo ir ekologinės būklės gerinimo gamtinio karkaso teritorijose veiklos įgyvendinimui, kurie nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 9 d. įsakymo Nr. D1-12 „Dėl Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015-2020 metais veiksmų plano patvirtinimo“ 3 priede.

Rengiant Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projektą, įvertinti šių teisės aktų nuostatas ir reikalavimus:

1. Europos kraštovaizdžio konvencijos;

2. Europos Tarybos ministrų komiteto 2008 m. rekomendacijos CM/Rec (2008 m. vasario 6 d.) 3 dėl Europos kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimo gairių;

3. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo;

4. 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos" 05.5.1-APVA-R-19 priemonės „Kraštovaizdžio apsauga" projektų finansavimo sąlygų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. D1-209;

5. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015-2020 metų veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. DI-12 „Dėl Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015-2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“;

6. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo ir jį įgyvendinančiųjų teisės aktų;

6.1. Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. DI-694 „Dėl Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6.2. Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. DI-719 „Dėl Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6.3. Atskirųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinio reglamento ir Priklausomųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinio reglamento, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. D1-62 „Dėl Atskirųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinio reglamento ir Priklausomųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinio reglamento patvirtinimo“;

6.4. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-5 „Dėl Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“;

6.5. Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-673 „Dėl Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6.6. Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 206 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“;

7. Statybos įstatymo ir jį įgyvendinančiųjų teisės aktų;

8. Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“;

9. Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1526 „Dėl Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašo patvirtinimo“;

10. Gamtinio karkaso nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. D1-96 „Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“;

11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. D1 -645 „Dėl Reikalavimų gamtotvarkos plano turiniui aprašo patvirtinimo“;

12. Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703 „Dėl Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo“;

13. Visagino savivaldybės teritorijos bendrojo plano, patvirtinto Visagino savivaldybės tarybos 2012 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. TS-132 „Dėl Visagino savivaldybės teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“;

14. Visagino miesto bendrojo plano, patvirtinto Visagino savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 17 d. sprendimu Nr. TS-14 „Dėl Visagino miesto bendrojo plano patvirtinimo“;

IV SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMO SU VISUOMENE PLANAS

Visuomenės dalyvavimo tikslas yra užtikrinti skaidrų interesų derinimą ir viešojo intereso gynimą; aktyvų, kūrybingą, pozityvų, konstruktyvų įsitraukimą į vietos kraštovaizdžio apsaugą ir formavimą; taip pat vietos dvasios, bendruomeniškumo stiprinimas, puoselėjant vietovių išskirtinumą ir tradicijas bei racionaliai sprendžiant aktualias problemas, pasitelkiant vietos resursus; vietos gyventojų sąmoningumo ir išprusimo kraštovaizdžio srityje didinimas; socialinės įtampos mažinimas. Projekto rengimo ir įgyvendinimo metu įsipareigojama vykdyti šias visuomenės informavimo, dialogo palaikymo, švietimo ir įsitraukimą į kraštovaizdžio formavimą skatinančias veiklas, nurodytas 1 lentelėje.

1 lentelė

Visuomenės informavimo, dialogo palaikymo ir įsitraukimo į kraštovaizdžio formavimą skatinančios veiklos		
Projekto rengimo stadija	Kokio tikslo siekiame numatyta priemone	Visuomenės dalyvavimą skatinančios priemonės (priemonių ir jų turinio aprašymas)
Prieš pradėdant rengti projektą ir viso projekto rengimo bei įgyvendinimo metu	Nuolat informuoti visuomenę apie vykdomą Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projektą, jo eigą ir sudaryti sąlygas visuomenei dalyvauti teritorijos kraštovaizdžio formavimo procese viso projekto metu – nuo idėjos formulavimo iki sprendimų įgyvendinimo.	Informacija apie projektą ir jo įgyvendinimą bus teikiama šiais būdais: 1. Elektroninėje erdvėje – Visagino savivaldybės interneto svetainėje (prieiga nuo pagrindinio puslapio) www.visaginas.lt . Skelbiama informacija apie siūlymus vykdyti teritorijos tvarkymą, skelbiami skelbimai, susiję su projektavimo darbų pradžia (sprendimas, visuomenės dalyvavimo kraštovaizdžio formavime programa, kita susijusi informacija). Teikiama informacija apie pasiūlymų teikimo tvarką ir susipažinimo su parengtais dokumentais tvarką bei jų viešo svarstymo vietą ir laiką, viešam svarstymui pateikti sprendiniai. 2. Organizatoriaus buveinėje – Visagino savivaldybės administracijos pastate, adresu Parko g. 14, Visaginas, 320 kab. Kontaktinis asmuo – Viktoras Rancevas. tel. (8 386) 31 767, el. p. viktoras.rancevas@visaginas.lt . 3. Žodžiu ir raštu – pagal suinteresuotų asmenų žodinius ir rašytinius paklausimus; 4. Bus parengiami ir išspausdinami straipsniai (1-2 ar daugiau).
Esamos būklės analizė	Išsiaiškinti visuomenei svarbius vietovės elementus,	Nuomonę apie tai, kas svarbu visuomenei planuojamoje tvarkyti teritorijoje galima teikti internetinėje erdvėje (siųsti el. laiškus adresu

	vertybes, funkcijas. Šviesti Miesto bendruomenę (atskiras grupės, visuomeninės organizacijos, jaunimą ir kt.) kaip galima dalyvauti kraštovaizdžio formavimo procesuose. Išsiaiškinti, kokius lūkesčius su šia teritorija sieja bendruomenė, kokie jų poreikiai. Įtraukti į teritorijos formavimą aktyviausius visuomenės veikėjus, kurie norėtų ir galėtų savo idėjomis prisidėti prie šio projekto vystymo.	viktoras.rancevas@visaginas.lt; siųsti laiškus paštu : Visagino savivaldybės administracijai Parko g. 14, Visaginas. Visagino savivaldybės administracijos patalpose projekto iniciatoriai kartu su projekto rengėjais pristatys informaciją apie Visagino miesto kraštovaizdžio formavimo, ekologinės būklės gerinimo ir želdynų tvarkymo (kūrimo) gamtinio karkaso teritorijose projektą ir apie planuojamas tvarkyti teritorijas.
Koncepcijos rengimas ir jos viešas pristatymas visuomenei	Išsiaiškinti kokius lūkesčius su šiomis teritorijomis sieja atskiros visuomenės grupės (besiribojančių teritorijų (sklypų) naudotojai, jaunimas, vyresnio amžiaus žmonės, kokie jų poreikiai). Tartis, kaip gerinti koncepcijos pasiūlymus, kad gerėtų kraštovaizdžio kokybė, ar siūlomos teritorijos tvarkymo priemonės atitinka visuomenės lūkesčius, tuo pačiu didinti supratimą apie kraštovaizdžio vertę ir vaidmenį.	Koncepcija paviešinama Visagino savivaldybės interneto svetainėje (prieiga nuo pagrindinio puslapio) www.visaginas.lt. Skelbiama savivaldybės internetiniame puslapyje apie koncepcijos svarstymo vietą, datą, laiką. Išsiunčiami kvietimai su nuoroda į parengtą koncepciją aktyviausioms miesto bendruomenėms. Projekto rengėjai suorganizuoja koncepcijos viešą pristatymą ir ją pristato. Visuomenė teikia pasiūlymus raštu savivaldybėje, paštu, el. paštu viktoras.rancevas@visaginas.lt. Susipažinimui su koncepcija skiriama 10 darbo dienų.
Projekto sprendinių konkretizavimas Projekto sprendinių derinimas ir viešinimas	Išgirsti visuomenės pastabas, jų nuomonę ir pasiūlymus dėl projekto sprendinių, taip pat specialistų pasiūlymus kaip tobulinti projektą.	Sprendiniai viešunami Visagino savivaldybės interneto svetainėje (prieiga nuo pagrindinio puslapio) www.visaginas.lt ir viešai eksponuojami savivaldybės administracijos pastato trečio aukšto skelbimų lentoje. Skelbiama savivaldybės internetiniame puslapyje apie sprendinių svarstymo vietą, datą, laiką. Projekto rengėjai suorganizuoja sprendinių viešą pristatymą ir juos pristato.

		Visuomenė gali teikti pasiūlymus raštu, savivaldybėje, paštu, el. paštu viktoras.rancevas@visaginas.lt . Susipažinimui su sprendiniais 10 darbo dienų.
Projekto tvirtinimas	Informuoti apie projekto patvirtinimą ir planuojamą sprendinių įgyvendinimą.	Patvirtintas projektas talpinamas Visagino savivaldybės interneto svetainėje (prieiga nuo pagrindinio puslapio) www.visaginas.lt .

Visagino savivaldybė kviečia miesto bendruomenę, su teritorija besiribojančių namų gyventojus ir sklypų savininkus ir visus, kurie neabejingi Visagino miesto kraštovaizdžiui, piliečius aktyviai dalyvauti šios teritorijos kūrimo procese ir teikti savo pasiūlymus ir idėjas aukščiau nurodytu elektroniniu paštu adresu.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Visagino savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl projekto „Visagino miesto kraštovaizdžio formavimas, ekologinės būklės gerinimas ir želdynų tvarkymas (kūrimas) gamtinio karkaso teritorijose“ visuomenės dalyvavimo kraštovaizdžio formavime programos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2017-10-30 11:40 Nr. TS-199
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Dalia Štraupaitė Savivaldybės meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-10-31 09:41
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-10-31 09:41
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A)
Sertifikato galiojimo laikas	2016-01-04 09:22 - 2018-01-03 09:22
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	1
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	2017 10 26 sprend 199 programa.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	iSign.lt ADoc v1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2018-01-19 14:46 nuorašą suformavo Svetlana Starinskaja
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-